

Hanzehogeschool Groningen

B Commerciële Economie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In januari 2020 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie van de Hanzehogeschool Groningen bezocht door een visitatiepanel van NQA. De opleiding biedt een voltijd en een duaal programma aan met, naast de Nederlandstalige, een Engelstalige route en een Topsport studieroute. De deeltijdvariant van de opleiding neemt deel aan het Experiment Leeruitkomsten. Deze variant is bekeken volgens het hiervoor geldende protocol van de NVAO (2019). De 'oude deeltijdopleiding' is in afbouw en derhalve niet meegenomen in deze opleidingsbeoordeling.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**. Dit oordeel geldt voor alle varianten.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft naar het oordeel van het panel een heldere visie op wat er van de commercieel econoom in de toekomst verwacht wordt en heeft dit goed uitgewerkt in een brede opleiding met verschillende varianten. Voor de uitwerking naar de verschillende opleidingsvarianten is een student journey met verschillende persona's leidend. Het panel is van mening dat de opleiding dit op een goede en onderscheidende wijze heeft gedaan.

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in de specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan de studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationaal) bachelorniveau is volgens het panel aangetoond door de competenties te relateren aan het nieuwe landelijke beroepsprofiel. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het regionale werkveld dat betrokken is middels een werkveldcommissie voor alle varianten en specialisaties tezamen.

Om voldoende recht te doen aan de verschillen in de varianten en specialisaties adviseert het panel de opleiding om ook de werkveldadviescommissie op te splitsen per variant of specialisatie.

De opleiding heeft voor de deeltijdopleiding de leerresultaten vertaald naar leeruitkomsten die de student leerwegonafhankelijk kan realiseren. Wel zag het panel dat deze leeruitkomsten nog gedeeltelijk gebaseerd zijn op het oude landelijke opleidingsprofiel. Het panel adviseert de opleiding om de leeruitkomsten aan te passen naar het nieuwe opleidingsprofiel.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel is van oordeel dat de opleiding de verschillende varianten op een goede manier heeft uitgewerkt. De opleiding biedt studenten een goede begeleiding om de leeruitkomsten te behalen en houdt aantoonbaar rekening met de verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden. Dit was voor het panel goed zichtbaar in met name de Johan Cruyff Academy en in de deeltijdopleiding. Voor wat betreft de deeltijdopleiding

sluit de opleiding goed aan op de principes van het Experiment Leeruitkomsten. Het panel geeft de opleiding met name een compliment voor de goede intakeprocedure van de deeltijd. Het panel heeft ook inhoudelijk een gedegen opleiding gezien. Wel is zij van mening dat de drie majors Digital Marketing Management, Marketing Communication Management en Marketing & Sales Management meer onderscheidend uitgewerkt zouden kunnen worden. Het docententeam is deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma uit te voeren en verder te ontwikkelen.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschoolbrede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan. De opleiding volgt het vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant.

De opleiding gebruikt bovendien een variatie aan toetsvormen met aandacht voor de specifieke kenmerken van de studentgroepen in de verschillende opleidingsvarianten.

Voor wat betreft de deeltijdopleiding experiment leeruitkomsten is de opleiding bezig de toetsing verder uit te werken. Er is nu nog op sommige plekken sprake van overlap in de leeruitkomsten per module. Ook ziet het panel mogelijkheden in het verder optimaliseren van de valideringsprocessen.

Naar het oordeel van het panel voert zowel de examen- als de toetscommissie haar taken goed uit, wat goed zichtbaar was bij de toetsing bij de Johan Cruyff Academy. Wel adviseert het panel aandacht te besteden aan de toetsing in de deeltijd en de examencommissie hierop te versterken.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De studenten van de voltijd en duale varianten tonen het eindniveau in het vierde leerjaar aan door middel van een marketingadvies waarvoor zij praktijkgericht onderzoek doen. De deeltijdstudenten tonen hun eindniveau aan door het maken van verschillende beroepsproducten. De opleiding heeft op het moment van visitatie nog niet alle modules van de deeltijdopleiding helemaal ontwikkeld. Het panel heeft wel kennis kunnen nemen van de plannen van de opleiding voor de modules waarvoor dat gold.

Het panel is van mening dat de opdrachten voor de voltijd en duale opleidingen op een goede wijze, passend bij het beroepenveld, zijn geformuleerd. Dat geldt ook voor de deeltijdopleiding; Voor zover de opleiding nog bezig is met de aanscherping van de verschillende modules, heeft het panel er op basis hetgeen zij gezien heeft, alle vertrouwen in dat dit op een goede en passende manier gebeurt.

Het panel constateert dat de opleiding in voldoende mate aantoont dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken van de voltijd en duale variant kunnen bestuderen en vier tussenproducten van de deeltijdopleiding. Zij vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	8
Schets van de opleiding	10
Beoordeling NVAO-standaarden	13
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	14
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	18
Standaard 3 Toetsing	26
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	30
Eindoordeel over de opleiding	33
Aanbevelingen	34
Bijlagen	35

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie van de Hanzehogeschool Groningen. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA in opdracht van de Hanzehogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018), de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling* en het *Protocol Experiment leeruitkomsten* van de NVAO (2019).

De visitatie heeft plaatsgevonden op 23 en 24 januari 2020. Het visitatiepanel bestond uit:
R.M. van der Burgt MSC (voorzitter, domeindeskundige)
J.N.M. Bosma-Haarlemmer MEd (domeindeskundige)
M.M.A. Kroes BA B COM (domeindeskundige)
D. Hendriks (studentlid)

Mevrouw drs. B.J. Steenbergen MBA, auditor van NQA, trad op als auditor van het panel.

De opleiding Commerciële Economie is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Commerciële Economiegroep Van Gogh. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken bij deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Dit betrof dossiers van studenten van de voltijd- en de duale opleiding. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering, opleidingsvarianten (voltijd en duaal) en studieroutes (Engels en Topsport), zoals opgenomen in bijlage 2. Aanvullend heeft het panel van vier studenten tussenproducten uit de deeltijdopleiding en experiment leeruitkomsten bestudeerd.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Ter voorbereiding op de visitatie is er een overleg geweest in de vorm van een zogeheten agenderende audit. Dit overleg heeft plaatsgevonden op locatie. In dit overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn de voorlopige bevindingen besproken. Vervolgens is op locatie materiaal bestudeerd en heeft de opleiding een presentatie

verzorgd. Zowel tijdens het vooroverleg (agenderende audit) als tijdens de visitatie zijn de bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek van anderhalve dag heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoeken is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een compleet beeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding.

Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via e-mail) te benaderen buiten de bezoeken om (inloopspreekuur). Eén persoon heeft hiervan gebruik gemaakt. Op de bezoeken heeft een deel van het panel een gesprek met deze persoon gehad.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld dat is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd aan de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

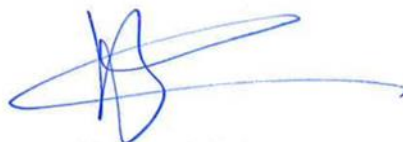
Utrecht, 14 april 2020

Panelvoorzitter

R.M. van der Burgt

Lead-auditor

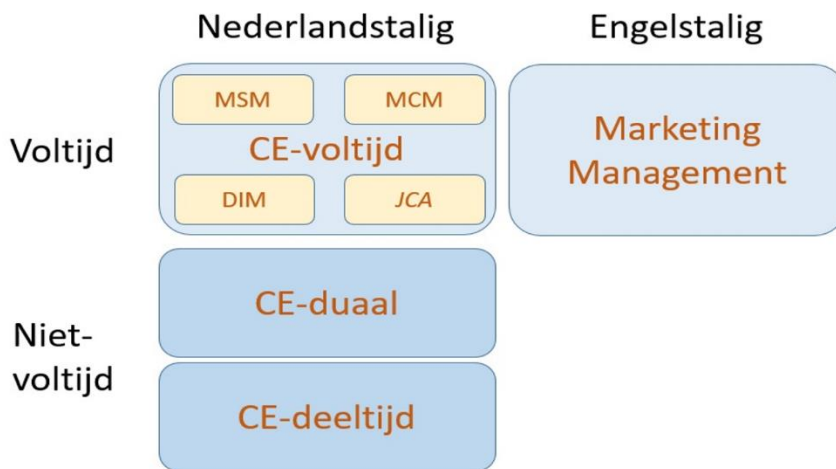
B.J. Steenbergen

Schets van de opleiding

De bachelor opleiding Commerciële Economie is ondergebracht bij het Instituut voor Marketing Management (IMM), een van de achttien scholen van de Hanzehogeschool. Naast de opleiding Commerciële Economie biedt het instituut ook de bachelor Ondernemerschap & Retail Management en de Associate Degree Ondernemen aan. Het instituut telde op 1 oktober 2019 in totaal 1.971 studenten.

De opleiding Commerciële Economie wordt in vier varianten aangeboden: een Nederlandstalige voltijdstudie, een Engelstalige variant van de voltijdstudie Marketing Management, een deeltijd en een duale variant. De Engelstalige variant is gestart in 2016, de andere opleidingen bestaan al langer. De deeltijdvariant doet mee met het Experiment Leeruitkomsten. De reguliere deeltijdopleiding wordt afgebouwd en is in deze visitatie niet meegenomen. De voltijdopleiding telt de meeste studenten (838 per 1 oktober 2019). De deeltijdvariant had 129 studenten, de duale opleiding 145 studenten en de Engelstalige dagopleiding Marketing Management telt 355 studenten waarvan er 210 afkomstig zijn uit het buitenland.

De voltijdvariant heeft vier majors; Marketing & Sales, Marketing Communicatie Management, Digital Marketing Management en de topsportroute Johan Cruyff Academy. De major Digital Marketing Management is in studiejaar 2018-2019 gestart en de Johan Cruyff Academy in september 2015.

De verschillende varianten sluiten aan op de behoeften van de verschillende instromende studenten, vanuit het voortgezet onderwijs of het mbo (voltijd), internationaal (de Engelstalige variant), vanuit het werkveld (deeltijd) en vanuit werken en leren mbo (duaal). Speciaal voor topsporters die binnen de topsportregeling vallen is er de Johan Cruyff Academy bij de voltijd.

De opleiding is bezig met een curriculumherziening. Het visitatiepanel heeft een blauwdruk gezien van het nieuwe curriculum, dat deels is ingevoerd. Al eerder is de major Digital Marketing Management toegevoegd en zijn de onderwijsonderdelen herzien. De opleiding ziet de drie domeinen marketing en onderzoeken persoonlijke groei als pijlers voor de ontwikkeling van de excellente marketeer. Hierbij zijn de pijlers onderzoek en persoonlijke groei ondersteunend aan de pijler marketing. In het nieuwe curriculum staat daarom

steeds een praktijkopdracht centraal en worden daarnaast ondersteunende vakken, die bij de andere twee pijlers behoren, aangeboden.

De (nieuwe) curricula van de verschillende varianten zijn gebaseerd op de Nederlandstalige voltijdopleiding en als volgt opgebouwd:

Commerciële Economie (Voltijd, Nederlandstalig)				
Jaar 1	Blok 1 Oriëntatie op de markt (12 EC)	Blok 2 De marktgerichte organisatie (12 EC)	Blok 3 Marktbewerking (12 EC)	Blok 4 Major specifiek
	Vreemde taal (4 EC)	Vreemde taal (4 EC)	Vreemde taal (4 EC)	Vreemde taal (4 EC)
Jaar 2	Blok 5 Marktonderzoek tactisch	Blok 6 Major specifiek	Blok 7 en 8 Stage	
Jaar 3	Blok 9 Marketingplanning, de analyse (strategisch)	Blok 10 Marketingplanning: de keuzes (strategisch)	Blok 11 Major specifiek	Blok 12 Integraal marktgericht beleid
Jaar 4	Blok 13 Minor	Blok 14 Minor	Blok 15 en 16 Afstuderen	

Marketing Management (voltijd, Engelstalig)				
Jaar 1	Blok 1.1 Marketing in a global world	Blok 1.2 Marketing and Communication	Blok 1.3 Working the markets	Blok 1.4 Customer Relations
Jaar 2	Blok 2.1 Marketing Research	Blok 2.2 Online and Offline Marketing	Blok 2.3 en 2.4 Work placement	
Jaar 3	Blok 3.1 Marketingplanning, analysis	Blok 3.2 Marketingplanning: decisions	Blok 3.3 Key accountmanagement	Blok 3.4 Marketing planning: integrated marketing policy
Jaar 4	Blok 4.1 Minor/ Study Abroad	Blok 4.2 Minor / Minor Study Abroad	Blok 4.3 en 4.4 Graduation Project	

Commerciële Economie dual				
Jaar 1	Marketing en Organisatie	Externe Analyse	Het Marketing Fundament	Sales en Bedrijfseconomie
Jaar 2	Dienstenmarketing	Salesmanagement	Productontwikkeling en projectmanagement	Marktonderzoek 1
Jaar 3	Marktonderzoek 2	Strategische marketing 1	Strategische marketing 2	Management Control en accountability
Jaar 4	Strategische analyse	Advies en Implementatie	Afstuderen	

Commerciële Economie deeltijd (experiment leeruitkomsten)	
Module A Praktijkopdracht marktanalyse	Module B Marketing en Ondernemerschap
Module C Marketing en Communicatieplan	Module D Marktonderzoek en Online Marketing
Module E Marketingstrategie en Management	Module F Internationaal Ondernemerschap
Module G Minor en/of werkervaring	Module H Minor en/of werkervaring

Terugblik vorige visitatie

Uit de vorige visitatie (2014) bleek dat het niveau van de eindwerken aandacht behoefde, alhoewel het panel daar toen al een opgaande lijn zag. De opleiding heeft na de vorige visitatie aantoonbaar aandacht besteed aan de onderzoekvaardigheden van de studenten teneinde het eindniveau te verbeteren, zo heeft het panel vastgesteld. Zo is het lectoraat Marketing inmiddels nauw betrokken bij de opleiding en is het afstudeerproces aangescherpt.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in CROHO	B Commerciële Economie
Oriëntatie en niveau	hbo; Bachelor
Graad	Bachelor of Science
CROHO code	34402
Aantal studiepunten	240
Afstudeerspecialisaties	In de Nederlandstalige voltijdvariant: ✓ Marketing & Sales Management ✓ Marketing Communicatie Management ✓ Digital Marketing Management
Studieroutes	Engels Topsport (Johan Cruyff Academy) binnen de Nederlandstalige voltijdvariant
Locatie	Groningen
Onderwijstaal	Nederlands Engels
Variant	Voltijd, duaal Deeltijd (in experiment leeruitkomsten)
Bijzonder kenmerk	Niet van toepassing

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft naar het oordeel van het panel een heldere visie op wat er van de commercieel econoom in de toekomst verwacht wordt en heeft dit goed uitgewerkt in een brede opleiding met verschillende varianten. Voor de uitwerking naar de verschillende opleidingsvarianten is een student journey met verschillende persona's leidend. Het panel is van mening dat de opleiding dit op een goede en onderscheidende wijze heeft gedaan.

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in de specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan de studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationaal) bachelorniveau is volgens het panel aangetoond door de competenties te relateren aan het nieuwe landelijke beroepsprofiel. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het regionale werkveld dat betrokken is middels een werkveldcommissie voor alle varianten en specialisaties tezamen.

Om voldoende recht te doen aan de verschillen in de varianten en specialisaties adviseert het panel de opleiding om ook de werkveldadviescommissie op te splitsen per variant of specialisatie.

De opleiding heeft voor de deeltijdopleiding de leerresultaten vertaald naar leeruitkomsten die de student leerwegaafhankelijk kan realiseren. Wel zag het panel dat deze leeruitkomsten nog gedeeltelijk gebaseerd zijn op het oude landelijke opleidingsprofiel. Het panel adviseert de opleiding om de leeruitkomsten aan te passen naar het nieuwe opleidingsprofiel.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding committeert zich in haar beroepsbeeld aan het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel. Daarnaast heeft zij het beroepsprofiel gebaseerd op de resultaten van een onderzoek uit 2015 naar noodzakelijke competenties van excellente marketeers en businessprofessionals van het Lectoraat Excellentie van de Hanzehogeschool.

Dit leidt tot het volgende profiel dat de opleiding als uitgangspunt heeft gebruikt bij de ontwikkeling van de opleiding:

Een excellente Marketeer en Business Professional beheerst zijn vak. Hij is in staat om in een complexe en dynamische omgeving keuzes te maken die zorgen voor klantwaarde, de basis voor duurzaam concurrentievoordeel. Hij heeft analytisch vermogen, communicatieve vaardigheden en kan goed samenwerken. Hij reflecteert op het eigen handelen.

Het panel is van mening dat dit profiel een logisch kader biedt voor de invulling van de opleiding. Wel merkt zij op dat het onderzoek, waarop het beroepsbeeld is gebaseerd, dateert uit 2015. Zij wijst erop dat het van belang is om het beroepsbeeld actueel te houden.

Eindkwalificaties

Het nieuwe curriculum zal per 1 september 2020 van start gegaan. De eindkwalificaties van dit curriculum zijn allereerst gebaseerd op het nieuwe landelijke beroeps- en opleidingsprofiel. Het panel constateert dat, met dit landelijke profiel als uitgangspunt, de gekozen eindkwalificaties inhoudelijk relevant zijn en dat ze bovendien voldoen aan de niveauvereisten voor een bacheloropleiding door de passende koppeling met de Dublin Descriptoren.

De opleiding heeft het profiel van de excellente marketeer voorgelegd aan de werkveldadviescommissie (WAC), die bestaat uit marketingprofessionals uit Noord-Nederland. In overleg met de WAC heeft de opleiding zes vaardigheden, die in het eerder genoemde onderzoek van het lectoraat Excellentie naar voren kwamen, gekoppeld aan het landelijke opleidingsprofiel. Op deze manier komt de opleiding tot het onderstaande opleidings specifieke model dat geldt voor alle varianten van de opleiding. Net als in het landelijke opleidingsprofiel bestaat het hart van het model uit de markt waar vier leeropbrengsten omheen zijn gepositioneerd. De zes vaardigheden uit het profiel van de excellente marketeer staan in de buitenste schil van het model.

De zes kenmerken van de excellente marketeer in de buitenste schil van het opleidingsprofiel van Commerciële Economie van de Hanzehogeschool zijn in lijn met de elf 21^e century skills uit het landelijke opleidingsprofiel Bachelor Commerciële Economie uit 2017: creativiteit, doorzettingsvermogen, commercieel bewustzijn, aanpassingsvermogen, samenwerken en kritisch denken.

Het panel constateerde dat de opleiding voor de deeltijdopleiding de eindkwalificaties vertaald heeft naar een onderwijskundig concept waarin iedere module op eindniveau wordt afgesloten (standaard 2 en 3). De studenten kunnen de verschillende modules (30 EC) ook los van elkaar en in een andere volgorde volgen. De uitwerking in leerresultaten is leerwegonafhankelijk geformuleerd. De opleiding is nog bezig haar visie op leerwegonafhankelijke toetsing verder te ontwikkelen en de leerresultaten passend te maken op het nieuwe landelijke opleidingsprofiel.

Het panel stelt vast dat de leeruitkomsten van de opleiding aansluiten op het domein, het beoogde bachelorniveau.

Profilering

De opleiding heeft de ambitie om studenten te faciliteren op hun weg naar de voor hen passende plek in het werkveld van marketing en sales (Onderwijsvisie, 2019) en biedt daarom een brede opleiding in verschillende varianten die een grote groep studenten aanspreekt: een voltijdopleiding met een variant voor topsporters, een Engelstalige internationale opleiding, een duale variant en een deeltijdopleiding.

Om de opleidingen vorm te geven, is in het vervolg op het onderzoek naar het profiel van de excellente marketeer een student journey gemaakt die als uitgangspunt dient om de verschillende opleidingsvarianten vorm te geven. De opleiding beschouwt iedere student als uniek, maar ook behorend tot een persona. De opleiding onderscheidt drie persona's (standaard 2), die staan voor de wijze waarop de studenten hun studie beleven. De opleiding bepaalt op basis van onderzoek voor iedere persona de belangrijke leermomenten ('touchpoints') en gebruikt deze voor de inrichting van het onderwijs. Op basis van de bevindingen uit de student journey verplaatst de opleiding met ingang van volgend studiejaar de stage in de Engelstalige voltijdvariant van het tweede naar het derde jaar.

Het panel is van mening dat de wijze waarop de opleiding de studentgerichtheid vormgeeft onderscheidend is. De student journey met de bijbehorende touchpoints is op een goede manier leidend voor de inrichting van de opleiding.

Voor de inhoudelijke invulling van het curriculum heeft de opleiding meerdere keren overleg gehad met de werkveldadviescommissie. In deze overleggen is onder meer naar voren gekomen dat Online Marketing dominant aan de orde moet komen in de opleiding. Dit heeft ertoe geleid dat de opleiding een aparte major Digital Marketing Management voor de voltijdstudent heeft ontwikkeld en het onderwerp ook in de rest van het curriculum voor alle varianten nadrukkelijker is verweven. Het panel is van mening dat dit heeft geleid tot een curriculum dat wat betreft de Online Marketing goed aansluit bij de wensen en behoeften van het werkveld (standaard 2).

In de Nederlandstalige voltijdvariant specialiseren de studenten zich in een van de drie majors: Marketing & Sales Management, Marketing Communicatie Management of Digital Marketing Management. In de Johan Cruyff Academy is het onderwijs ook inhoudelijk gericht op sport (standaard 2). In de Engelstalige variant Marketing Management wordt extra aandacht besteed aan interculturele competenties en de internationale dimensie van marketing, sales en communicatie. De deeltijd- en duale opleidingen bieden een brede algemene inhoud waarbij de student eigen kleuring kan geven door de praktijkopdrachten.

Het panel is van mening dat de door de opleiding gekozen inhoudelijke accenten passend zijn voor het werkveld. In reactie op de behoeften van het werkveld en de studenten is de laatste jaren een aantal nieuwe varianten en specialisaties gestart: de Johan Cruyff Academy (2015) de minor Online Marketing (2015) en de Engelstalige (2016). De opleiding werkt echter nog steeds met één algemene werkveldadviescommissie voor alle varianten. Alleen bij de ontwikkeling van de major Digital Marketing Management heeft de opleiding het werkveld in de vorm van een aparte Werkveld Advies Commissie specifiek voor deze major betrokken. Op de bezochtdag bleek dat de samenwerking met het werkveld op strategisch en inhoudelijk niveau op dit thema positief werd ervaren en resulteert in een inhoudelijk zeer actuele major waarbij het onderwijs goed aansluit bij de behoeftes van het werkveld. Het panel adviseert de opleiding om het werkveld ook bij de andere majors en opleidingsvarianten op deze manier te betrekken en te bekijken op welke manier het werkveld per variant of specialisatie ook op strategisch niveau betrokken kan zijn.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel is van oordeel dat de opleiding de verschillende varianten op een goede manier heeft uitgewerkt. De opleiding biedt studenten een goede begeleiding om de leeruitkomsten te behalen en houdt aantoonbaar rekening met de verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden. Dit was voor het panel goed zichtbaar in met name de Johan Cruyff Academy en in de deeltijdopleiding. Voor wat betreft de deeltijdopleiding sluit de opleiding goed aan op de principes van het Experiment Leeruitkomsten. Het panel geeft de opleiding met name een compliment voor de goede intakeprocedure van de deeltijd.

Het panel heeft ook inhoudelijk een gedegen opleiding gezien. Wel is zij van mening dat de drie majors Digital Marketing Management, Marketing Communication Management en Marketing & Sales Management meer onderscheidend uitgewerkt zouden kunnen worden.

Het docententeam is deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma uit te voeren en verder te ontwikkelen.

Onderbouwing

Vormgeving van het programma

Om de verschillende studenten goed te kunnen ondersteunen om hun weg te vinden in het brede veld van marketing en sales gebruikt de opleiding drie persona's die het leren van de student kenschetsen. Allereerst is er de toerist. Deze student kiest voor de opleiding zonder een duidelijk beeld en zonder verwachtingen van het onderwijs en het niveau in de veronderstelling dat de studie bij hem past. De opleiding ondersteunt de student zich in de propedeuse te ontwikkelen tot de tweede persona, de reiziger. De reiziger heeft een bewuste keuze gemaakt voor Commerciële Economie bij de Hanzehogeschool en doorloopt regulier het curriculum. Om de reiziger zich te laten ontwikkelen tot de derde persona, de ontdekkingsreiziger, besteedt de opleiding aandacht aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten. De ontdekkingsreiziger tenslotte heeft een bewuste keuze gemaakt voor Commerciële Economie bij de Hanzehogeschool en wil zich verder ontwikkelen dan het reguliere curriculum. De ontdekkingsreiziger volgt het Talent Honours Programma of kiest een extra taal via het Talencentrum. De toerist, reiziger en ontdekkingsreiziger hebben op bepaalde momenten in hun studie belangrijke leermomenten, de zogenaamde 'touchpoints'. De opleiding gebruikt deze touchpoints om de student verder te faciliteren. De opleiding heeft vastgesteld dat de drie persona's alle drie terugkomen in de voltijdsopleiding en bij studenten die voor de duale variant kiezen. De deeltijdstudenten zijn vooral reizigers en de studenten van de Johan Cruyff Academy zijn zowel reizigers als ontdekkingsreizigers.

Het onderzoek naar de student journey en de bijbehorende touchpoints wordt jaarlijks herhaald en geeft de opleiding voortschrijdend inzicht over de inrichting van de opleiding. Op de

bezoekdag gaf de opleiding aan dat deze inzichten rijker zijn dan wanneer de opleiding een module evaluatie doet. Zo gebruikt de opleiding op basis van deze informatie onder meer Action Learning in de duale opleiding en zal de opleiding in de Engelstalige variant de stage verplaatsen van het tweede naar het derde leerjaar.

Het panel waardeert de wijze waarop de opleiding de behoeften van de student in de ontwikkeling van de opleiding centraal stelt. Zo is de persona 'ontdekkingsreiziger' herkenbaar in de vormgeving van het honours-traject, waar de student extra uitgedaagd wordt zich verder te ontwikkelen via bijvoorbeeld het opstellen van een portfolio 'professionele excellentie'.

Vormgeving voltijdopleidingen

Het onderwijs in de voltijdopleidingen (Nederlandstalig en Engelstalig) bestaat uit vier blokken per jaar. In ieder blok staat een Integrale opdracht centraal waar de studenten in wisselende projectgroepen samenwerken. Ter ondersteuning van de integrale opdracht worden de studenten ondersteund met kennis- en vaardighedenpakketten in de conceptuele en vaardighedenleerlijn. Een mooi voorbeeld hiervan zag het panel op de bezoekdag in een Integrale Opdracht in het vierde blok (eerste leerjaar) voor voltijdstudenten in de majors Marketing & Sales Management en Marketing & Communicatie Management. Hier ontwikkelen studenten in projectgroepen een eigen dienst of product en verkopen die op een beurs met zo'n 50 stands in de hogeschool. Iedere studentgroep moet aan tenminste 15 unieke bezoekers hun product of dienst verkopen. Ter ondersteuning van deze opdracht krijgen de studenten les in onderhandelen en leren ze hoe ze een communicatieplan moeten maken. Het panel sprak een studentengroep die in het kader van dit onderwijsonderdeel linnen tassen verkocht waarvan de opbrengst naar een goed doel ging.

Johan Cruyff Academy

Speciaal voor studenten die in hun sport op het hoogste niveau actief zijn, biedt de opleiding een topsportvariant aan in de Johan Cruyff Academy. Dit is een van de majors van de voltijdvariant. Om deze studenten de mogelijkheid te geven om naast hun topsportcarrière een opleiding te volgen, heeft de opleiding het onderwijs ten opzichte van het reguliere onderwijs op een aantal punten aangepast. Elke klas heeft drie dagen per week les van 9.30 tot 14.30 uur, de student mag omwille zijn sport afwezig zijn, later binnenkomen of eerder vertrekken. Wanneer de student vanwege zijn sport een toets niet kan maken, wordt met hem een ander toetsmoment afgesproken (standaard 3). De klassen bestaan uit maximaal 20 studenten en de lessen worden gegeven door een klein team van docenten, die een persoonlijke band met de studenten opbouwen. De lessen worden gegeven in een 'dedicated classroom', alleen bedoeld voor studenten van de Johan Cruyff Academy. Het klaslokaal is niet alleen een lesruimte, maar ook een ontmoetingsplek en leerruimte waar, zo bleek op de bezoekdag, de studenten graag komen om elkaar te ontmoeten en te studeren. Tot slot wordt meer dan in de andere varianten gewerkt met blended onderwijsmethodes. Docenten herhalen bijvoorbeeld in 'wrap up-colleges' in digitale vorm wat in de colleges is behandeld waardoor studenten plaats- en tijdonafhankelijk kunnen studeren.

De Johan Cruyff Academy Commerciële Economie is gestart in het studiejaar 2015/2016 met twaalf studenten. De eerste zes studenten zijn in 2018/2019 afgestudeerd. Het panel heeft op de bezoekdag een inspirerende leeromgeving gezien voor deze groep studenten en feliciteert de opleiding dan ook met een goede ondersteuning van deze groep.

Vormgeving deeltijd en duaal

De deeltijdopleiding is vormgegeven rondom semestermodules. Aangezien de verschillende semestermodules op eindniveau getoetst worden, kent deze opleiding geen afstudeermodule. Een student kan ook een losse module volgen zonder zich voor de gehele opleiding aan te melden. In de modules bestaan de onderwijseenheden uit 5 EC of een veelvoud daarvan. Er is geen aanwezigheidsplicht voor de student. Nadat de basismodules A (Marktanalyse) en B (Marketing & Ondernemerschap) zijn afgerond, kan de student de andere modules in willekeurige volgorde volgen. De student maakt voor iedere module een portfolio waar hij zijn competenties aantoont en daar heeft hij aan het einde van de opleiding een assessment over met twee docenten. Wanneer de deeltijdstudent voldoende werkervaring (op hbo-niveau) heeft, loopt hij geen stage. Hij kan dan middels een portfolio de leerresultaten voor de stage aantonen. De praktijkopdrachten mogen op de werkplek uitgevoerd worden, maar dat is geen verplichting.

In de duale opleiding werken de studenten minimaal 24 uur in combinatie met hun studie. Hun baan wordt elk jaar door middel van een werkplekscan gecontroleerd op soort en niveau van de werkzaamheden. Elk blok opnieuw toont de CE duale student relevante werkervaring aan in een portfolio met opdrachten en levert zo het bewijs voor behaalde competenties. De bedrijfsbegeleider en de hogeschoolmentor geven feedback.

In de deeltijd en duale opleidingen is het onderwijs, net als in de voltijdopleiding, vormgegeven rondom een integrale opdracht. Voor deze groepen studenten zijn dit Action Learning-opdrachten. De duale studenten voeren die bij hun eigen organisatie uit. In het tweede blok van het eerste jaar bijvoorbeeld voert de student bij de Action Learning-opdracht een externe analyse uit waarin hij wordt ondersteund met onderwijsonderdelen die zijn taalvaardigheid en ICT-vaardigheden vergroten.

Voor de deeltijdstudenten zijn aparte Action Learning-opdrachten geformuleerd waarvoor de student per module ook een apart praktijkgericht onderzoek moet uitvoeren om de opdracht tot een goed einde te brengen. Zo zag het panel op de bezokedag bijvoorbeeld een inspirerend voorbeeld van een dergelijke opdracht in module E (Marketingstrategie en Management). De studenten organiseren in deze module een evenement waarvoor vanuit de opleiding alleen een datum en locatie gegeven is. Hiervoor hebben de studenten een evenement voor eenzame ouderen met Kerst georganiseerd. Om dit gedaan te krijgen, moesten zij crowdfunding en sponsoring zoeken. Ter ondersteuning volgden de studenten onderwijsonderdelen over interne communicatie en leiderschap.

Inhoud van het programma

De curricula van de voltijdopleidingen zijn opgebouwd volgens een vast stramien waarbij de student in de verschillende leerjaren achtereenvolgens kennis en vaardigheden opdoet op operationeel, tactisch, strategisch en integratief niveau. Het panel zag deze opbouw goed terug in de verschillende onderwijsonderdelen. Zo start het eerste jaar voor alle studenten op dezelfde manier met een oriëntatie op de markt (blok 1) en op de organisatie (blok 2) en methodes van marktwerking (blok 3). In het tweede jaar doen de studenten marktonderzoek en lopen zij stage. Ter voorbereiding op het afstuderen in het vierde jaar waar de student op integratief niveau een beroepsopdracht uitvoert, houden de studenten zich in de eerste twee blokken van het derde jaar bezig met marketingplanning.

De reguliere voltijdstudent kiest na het tweede blok in het eerste jaar een van de drie majors: Digital Marketing Management, Marketing Communication Management of Marketing & Sales Management. De majors krijgen kleur en inhoud in blokken 4 (jaar 1), 6 (jaar 2) en 11 (jaar 3). Tezamen vormen deze blokken 19 EC aan major-specifieke ruimte. De student aan de Johan Cruyff Academy heeft deze keus niet.

Het panel is van mening dat de gekozen specialisaties logisch zijn, maar constateerde ook dat er een grote overlap in onderwijs in de majors is. In blok 11 in jaar 3 bijvoorbeeld krijgen de studenten van de major Digital Marketing Management geen 'eigen' module, maar kiezen de studenten voor een van de twee andere modules van de andere majors. Aangezien de studenten hun studie ook kunnen verdiepen dan wel verbreden in de minor, stage en afstuderen, vraagt het panel zich af of het niet beter is een brede bachelor Commerciële Economie te bieden waarbij de student middels keuzemodules accenten kan leggen. Het alternatief zou zijn om de majors verder en meer onderscheidend uit te werken.

Het curriculum van de Engelstalige variant komt in grote lijnen overeen met de Nederlandstalige variant, maar er is bij de blokken meer aandacht voor interculturele vaardigheden en internationalisering. De opleiding heeft per blok bekeken welke internationale kleuring de opleiding kan krijgen zonder de basisstructuur en inhoud, zoals die ook geldt in de 'reguliere' voltijdsopleiding, aan te tasten. Een goed voorbeeld van de wijze waarop de opleiding dit gedaan heeft, is het tweede blok uit het eerste jaar. In dit blok wordt in de beide opleidingen aandacht besteed aan de sterktes en zwaktes van het bedrijf dat een merk exploiteert. In zowel de Nederlands- als de Engelstalige opleiding staat in dit blok een geïntegreerde opdracht centraal en worden de studenten ondersteund door flankerende vakken, zoals de beheersing van de Engelse taal en interview- en presentatievaardigheden. De studenten in de 'reguliere' voltijdsopleiding krijgen in dit blok ook Nederlandse Bedrijfscommunicatie, bij de studenten in de Engelstalige opleiding wordt in plaats daarvan aandacht besteed aan Interculturele competenties. In deze module maken de studenten een opdracht waar ze de dimensies van Hofstede toepassen in een interculturele context.

Het panel is van mening dat de internationale accenten op een goede manier zijn ingebed, waardoor deze opleidingsvariant een passende eigen kleuring heeft.

De curricula van de deeltijd en duale opleidingen zijn afgeleid van de voltijdsopleiding. Zo is de eerder genoemde module Marketingstrategie en Management uit de deeltijdsopleiding afgeleid van de derdejaars modules Marketingplanning (blok 9 en 10) van de voltijdsopleiding. In het genoemde Action Learning-project uit het eerste jaar van de duale opleiding, waar de student een externe analyse maakt, is het tweede blok van het eerste jaar uit de voltijdsopleiding herkenbaar.

Het panel is van mening dat de opleiding op een goede manier gebruik maakt van de ervaringen en kennis, opgedaan in de voltijdsopleidingen, en die kennis en ervaring op een goede manier vertaalt naar andere opleidingsvarianten. Wel adviseert zij om in de deeltijd de kring van betrokken ontwikkelaars breder te maken dan alleen de regiegroep. Het panel denkt dat dan de verbinding met de andere varianten beter geborgd is.

Beroepsvaardigheden

De voltijdstudent (Nederlands- en Engelstalig) brengt in de stage in het tweede jaar zijn kennis en vaardigheden voor het eerst langdurig in de praktijk. Tijdens deze stage voert de student een specifieke commerciële activiteit uit waarvoor hij eerst onderzoek doet en meehelpt

marketingtaken uit te voeren. Dat deze stage passend is, blijkt ook uit het feit dat ruim 30% van de studenten na de stage in een bijbaan blijft werken bij het stagebedrijf. De Nederlandse studenten van de Engelstalige opleiding zijn verplicht deze stage in het buitenland te lopen. De duale studenten lopen geen stage, maar voeren de praktijkopdrachten uit in het bedrijf waar zij werkzaam zijn. Voor de deeltijdstudenten is het niet verplicht om in de praktijk werkzaam te zijn. Wanneer zij passende werkervaring hebben, kunnen zij hun competenties aantonen middels een portfolio. In het andere geval lopen zij een stage.

Naast de stages maken de studenten op verschillende manieren kennis met de beroepspraktijk zodat ze leren hun kennis en vaardigheden op een goede manier in de praktijk in te zetten. Bij de voltijdopleiding zijn verschillende bedrijven uit de profit- en non-profitsector betrokken als opdrachtgever van de praktijkopdrachten in de onderwijsblokken. Dat geldt voor Sportcentrum Leek in het tweede leerjaar en in het derde leerjaar Jumbo, sauzenfabrikant Oliehoorn, Enie.nl (zonnepanelen) en B&G Food & Lifestyle.

In blok 9 en 10 (voltijd) zoeken de studenten zelf een opdrachtgever voor een strategisch marketingplan. Een (ander) goed voorbeeld van de manier waarop de student zijn beroepsvaardigheden in de praktijk brengt, is in blok 11 (voltijd). Hier doen de studenten een onderzoek waarvoor ze door het hele land enquêtes moeten afnemen. Het panel is gecharmeerd van dit blok omdat het de studenten een brede blik op het vak van commercieel econoom geeft doordat ze aanraking komen met verschillende branches en landelijk actief zijn. Ook de strategische component die in het onderwijsonderdeel vertaald wordt naar een concrete oplossing voor de opdrachtgever wordt door het panel gewaardeerd.

De studenten uit de duale opleidingsvariant voeren deze opdrachten in een aangepaste vorm op hun eigen werkpraktijk uit.

Een bijzondere vermelding is in dit kader de Werkplaats Online Ondernemen waar de studenten op een bijzondere manier hun vaardigheden inzetten in de beroepspraktijk. In oktober 2019 is de Werkplaats Online Ondernemen (WOO) van start gegaan. Dit samenwerkingsverband is een initiatief van de Hanzehogeschool Groningen, het Noorderpoort en de Rijksuniversiteit Groningen in het kader van de Versnellingsagenda Digitalisering MKB van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EKZ). De werkplaats wordt gefinancierd door het Ministerie van EKZ, de provincie en de gemeente Groningen en door de Rabobank Stad & Midden Groningen. Het panel zag een bruisende leer- en werkgemeenschap waar studenten, docenten en werkveld gezamenlijk werken aan een duidelijke gezamenlijke opdracht.

De studenten uit de major Digital Marketing Management en de minor Digital Marketing geven in het kader van hun studie in multidisciplinaire studentgroepen advies aan de opdrachtgevende bedrijven. Dit kan bijvoorbeeld een verbetering van de website zijn of zoekmachineoptimalisatie. Hierbij worden zij ondersteund door de docenten vanuit de opleiding, onder meer in de budget-coaching, maar ook door een externe buddy, een consultant in online marketing. Doordat studenten in deze werkplaats voor echte (betalende) opdrachtgevers werken en begeleid worden door consultants, werken ze hier concreet aan het vergroten van hun beroepsvaardigheden. De opleiding overweegt de kennis en ervaring, opgedaan in de Werkplaats Online Ondernemen, nog verder te integreren in de opleiding met de ontwikkeling van een tweedejaaronderwijsonderdeel. Het panel juicht deze ontwikkeling toe en is van mening dat de kennis, die wordt opgedaan bij de Werkplaats Online Ondernemen, van grote meerwaarde kan zijn voor de opleiding.

Onderzoek

De opleiding volgt de in 2017 geformuleerde instituutbrede onderzoekvisie, waarin gesteld wordt dat de onderzoekvaardigheden van de afgestudeerde commerciële professional zich richten op vier aspecten: een onderzoekende houding, kennis van (actuele) resultaten van onderzoek, inzicht in methodologische en theoretische onderbouwing en toepassing van instrumentele onderzoekvaardigheden. In de visie van het instituut moeten studenten in staat zijn om regionaal economische vraagstukken op een evidence based wijze op te lossen. Daarom doet iedere student in ieder leerjaar in alle varianten jaarlijks tenminste één onderzoek in de vaardighedenleerlijn. Hierbij maakt de student zich stapsgewijs alle elementen van de onderzoekscyclus eigen. Zo doen de voltijdstudenten in het tweede studiejaar een marktonderzoek en krijgen ze ondersteunend daaraan onderwijs in het gebruik van SPSS en interviewtechnieken.

Het panel constateert dat de onderzoekvaardigheden gedurende de studie een toenemende complexiteit kennen en dat de student daardoor goed wordt voorbereid op het afstuderen.

De opleiding werkt nauw samen met de lector Markling, die een grote betrokkenheid heeft bij de opleiding. Hij adviseert het onderwijs ten aanzien van alle onderwijsonderdelen waar de student onderzoek moet doen of onderzoekvaardigheden opdoet en hij geeft colleges in het honours-programma. Daarnaast zijn studenten actief in zijn lectoraat en begeleidt hij studenten in de al eerder genoemde Werkplaats Online Ondernemen. Zo werd het panel een voorbeeld getoond van een project gefinancierd met een RAAK-subsidie waar er ten behoeve van de MKB-sector een handreiking wordt gedaan voor marketing in de foodsector. Aan dit project hebben studenten meegewerkt in het kader van hun afstudeeronderzoek en op dit moment wordt het boek, dat in het kader van dit project is uitgegeven, in het onderwijs gebruikt. Volgens het panel is dit een goede illustratie van de wijze waarop de opleiding in samenwerking met het lectoraat werkt met het onderzoekend vermogen van de student (om regionaal economische problemen op te lossen).

Internationalisering

De opleiding bereidt de student in alle varianten volgens het panel op een goede manier voor op het werken in een internationale of multiculturele omgeving. In het onderwijs van de verschillende opleidingsvarianten wordt gebruik gemaakt van internationale literatuur, aandacht besteed aan de Engelse taalvaardigheid en is er in meer of mindere mate aandacht voor de internationale omgeving.

In de voltijdvariant wordt internationalisering vormgegeven door een leerlijn Engels en doordat iedere student verplicht een vreemde taal (Duits of Spaans) leert in het eerste studiejaar (12 EC). In het integrale project van het laatste blok voor het afstuderen, blok 12, is de voertaal Engels en presenteren de studenten hun bevindingen in het Engels.

In de deeltijdvariant komt internationalisering uitgebreid aan bod in de module Internationaal Ondernemerschap waar de studenten een Engelstalige presentatie moeten houden.

De opleiding Marketing Management is de Engelstalige variant voor internationale studenten; 60% van de studenten komt uit het buitenland en dit studiejaar kent de opleiding studenten met meer dan 40 nationaliteiten. In deze opleiding is extra aandacht voor interculturele competenties en voor de internationale dimensie van marketing, sales en communicatie. Dit doet de opleiding onder meer door een stage in een ander land dan het land van herkomst verplicht te stellen.

De hogeschool organiseert sinds 2018 een internationale week waar studenten gestimuleerd worden deel te nemen aan internationale uitwisselingen. Deelname van studenten aan deze week is niet verplicht, maar de opleiding stimuleert de deelname door studenten Commerciële Economie wel. Het afgelopen jaar deden 325 studenten mee aan deze week waarvan 275 van dit instituut. In deze week worden de studenten ook gestimuleerd deel te nemen aan internationale uitwisselingen. Dat dit succesvol is, blijkt uit het feit dat er steeds meer studenten een deel van hun studie in het buitenland doorbrengen. Op het moment van het visitatiebezoek waren dit 40 (voornamelijk voltijd) studenten van Commerciële Economie. Dit aantal groeit volgens de opleiding jaarlijks.

Het panel constateert dan ook dat de opleiding bovengemiddeld veel aandacht aan internationalisering besteedt en geeft de opleiding hiervoor een compliment.

Instream en leerroutes

De opleiding kent een zeer brede instroom van studenten passend bij de verschillende varianten. Het panel constateerde na bestudering van de documenten dat de duale opleiding voldoet aan de wettelijke instroomeisen en aan de eisen die gelden voor een duale opleidingsvariant. De studenten zijn werkende professionals met een werkplek voor tenminste 24 uur per week op minimaal mbo-niveau 4. Dit wordt bij de instroom en intake getoetst, zo bleek het panel na bestudering van de door de opleiding aangeleverde stukken.

Het panel complimenteert de opleiding met de goede intakeprocedure voor de deeltijdopleiding. De student levert een intakeportfolio aan op basis waarvan een gepersonaliseerd studieprogramma gemaakt kan worden. De afspraken worden vastgelegd in de onderwijsovereenkomst. In de procedure komen alle verplichte elementen uit het Protocol Experiment Leeruitkomsten aan bod, zo stelde het panel vast. In reactie op de behoeftes van de studenten heeft de opleiding een instapmodule ontwikkeld. In deze module volgt de student, voordat hij zich definitief aanmeldt voor de opleiding, een inhoudelijke inleiding in de Commerciële Economie zodat hij zich een goed beeld kan vormen. Na aanmelding kan de student de in deze instapcursus opgedane competenties meenemen in zijn portfolio en kan hij vrijstelling krijgen. Op de bezokedag bleek dat het voor studenten bovendien gemakkelijk is te wisselen van voltijd naar dual of deeltijd wanneer gedurende de studie hun situatie verandert.

De opleiding heeft een Honours Talent Programma, honours-minoren en honours-afstuderen voor talentvolle studenten (minder dan 10%). In het Honours Talent Programma behalen de studenten 30 EC boven op het reguliere curriculum. Daarnaast is er een honours-minor, het Sales Talent en Innovatieprogramma, waar de studenten een intensieve training krijgen in salesvaardigheden, CRM en inkooponderzoek en waar zij salesonderzoek uitvoeren. Aan deze minor nemen op het moment van de visitatie 22 studenten deel. Bij de honours-afstudeeropdracht is sprake van een uitgebreider theoretisch kader van het marketing vraagstuk, meerdere gerichte vormen van onderzoek bij de uitvoering van de opdracht en meer ruimte om een passend adviesproduct voor de opdrachtgever te ontwerpen. Daarnaast is er expliciet aandacht voor talentontwikkeling door het samenstellen van een portfolio 'professionele excellentie'. De opleiding heeft in het huidige studiejaar 15 honours-afstudeerders.

Begeleiding

De begeleiding van de studenten vindt plaats in de leerlijn studieloopbaanbegeleiding (personal development) waarbinnen zelfreflectie, studievoortgang en (studie-)loopbaanbegeleiding centraal staan. In de duale en deeltijdvariant worden de studenten begeleid in de leerlijn loopbaanstudiesturing en ontwikkeling voor professionals.

In de voltijdvarianten behoudt de student gedurende zijn gehele studie dezelfde studiecoach zodat student en coach elkaar goed leren kennen. De duale student wordt begeleid door een bedrijfscoach uit het bedrijf waar hij werkt (meestal is dat de manager) en vanuit de opleiding. De begeleidende docent (hogeschoolmentor) uit de opleiding bezoekt de student tweemaal per jaar op de werkplek. Tijdens dit bezoek vindt een gesprek plaats waar ook de bedrijfscoach bij aanwezig is en waar aandacht is voor de studieresultaten. Ook de duale student behoudt gedurende zijn hele opleiding dezelfde hogeschoolmentor.

De studenten die het panel op de bezochtdag sprak, gaven aan dat ze de begeleiding door de docenten voldoende vinden en dat zij zich gezien voelen door de docenten.

Het panel is van mening dat de opleiding de studenten op een goede manier begeleidt, het panel waardeert met name het feit dat de studenten gedurende hun hele studie dezelfde studiecoach of hogeschoolmentor behouden.

Docenten

Het panel heeft kennisgemaakt met een gemotiveerd en deskundig docententeam waar voldoende deskundigheid aanwezig is om het onderwijsprogramma in alle varianten te kunnen uitvoeren. De meeste docenten hebben een afgeronde masteropleiding in een relevant werkveld. Twee docenten zijn gepromoveerd, één is bezig met een promotietraject. Daarnaast zijn (de meeste) docenten in het bezit van een pedagogisch-didactische aantekening en BKE-gecertificeerd. Ongeveer 15% van de docenten is zelf ondernemer of is dat in het recente verleden geweest. Een aantal van hen heeft naast de aanstelling bij de opleiding een marketinggerelateerde baan, zoals een marketeer van een grote autofirma, een oprichter van een website voor weekenduitjes, een copywriter voor commerciële teksten en marktonderzoekers. Het team bestaat uit 92 docenten (46,44 fte), die zijn onderverdeeld in kleinere docententeams, die verbonden zijn aan de verschillende opleidingsvarianten en majors. Het panel constateerde dat de verschillende docententeams goed zijn ingericht op de specifieke begeleidingsbehoeftes van de verschillende studentengroepen.

De docenten die het panel op de bezochtdag sprak, gaven aan dat er sprake is van een hoge werkdruk, onder meer veroorzaakt door de recente curriculumherzieningen. Hierin voelen ze zich wel gezien door het management. Om de werkdruk te verlichten, krijgen de docenten extra uren voor herkansingen van toetsen en (door-)ontwikkeling van onderwijsmateriaal. Ook de digitalisering van de toetsing zal bijdragen aan een werkdrukverlichting.

Het panel merkt op dat de inrichting in kleine(re) docententeams een logisch keuze is, maar dat dit de opleiding op sommige punten ook kwetsbaar maakt. Wanneer een docent uitvalt, ontstaat er wellicht een probleem. Zo constateerde ze dat met name de docententeams van de Johan Cruyff Academy en de deeltijd bestaan uit slechts enkele docenten die elkaar moeilijk kunnen vervangen.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschoolbrede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan. De opleiding volgt het vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant.

De opleiding gebruikt bovendien een variatie aan toetsvormen met aandacht voor de specifieke kenmerken van de studentgroepen in de verschillende opleidingsvarianten.

Voor wat betreft de deeltijdopleiding experiment leeruitkomsten is de opleiding bezig de toetsing verder uit te werken. Er is nu nog op sommige plekken sprake van overlap in de leeruitkomsten per module. Ook ziet het panel mogelijkheden in het verder optimaliseren van de valideringsprocessen.

Naar het oordeel van het panel voert zowel de examen- als de toetscommissie haar taken goed uit, wat goed zichtbaar was bij de toetsing bij de Johan Cruyff Academy. Wel adviseert het panel aandacht te besteden aan de toetsing in de deeltijd en de examencommissie hierop te versterken.

Onderbouwing

Toetsing

De opleiding volgt het instituutbrede toetsbeleid, dat is gebaseerd op het hogeschoolbrede beleid en dat geldt voor al het geaccrediteerd onderwijs van het instituut.

De opleiding hanteert een variëteit aan zowel schriftelijke als mondelinge toetsvormen, waaronder kennistoetsen met open en/of gesloten vragen, papers, verslagen, portfolio's, schrijfdossiers, presentaties en luistertoetsen. Het panel heeft een representatieve selectie van toetsen ingezien en concludeert dat de toetsvormen goed aansluiten bij de leerdoelen. Daarnaast is zij van mening dat de toetsen op een zinvolle wijze aansluiten bij het leerproces van de student. De beoordelingsformulieren hebben volgens het panel een duidelijke opzet. In de OER, de digitale leeromgeving, en in de studiehandleidingen staat voor elke onderwijseenheid aangegeven welke leerdoelen worden getoetst en hoe de toetsing en de beoordeling plaatsvinden. Op de bezokedag gaven de studenten aan dat zij vooraf voldoende duidelijkheid hebben over de beoordelingscriteria van toetsen. Verder vinden de studenten de feedback achteraf helder en het cijfer navolgbaar. Het viel het panel echter op dat de inzage en feedback op de toetsen per docent of per toets anders vormgegeven worden. Dit is (op dit moment) geen probleem, maar het panel adviseert de opleiding wel aandacht te besteden aan dit punt.

De opleiding wil graag zoveel mogelijk toetsen digitaliseren en is voornemens om per 2020/2021 alle toetsen via Blackboard af te nemen. Hiervoor krijgt de opleiding ondersteuning vanuit de hogeschool en is ze zich aan het oriënteren bij andere opleidingen. Daarnaast is zij hier op kleinere schaal, met name in de Johan Cruyff Academy, mee aan het experimenteren. Ook de toets- en examencommissie zijn hierbij betrokken. Het panel juicht deze ontwikkeling toe. Zij denkt dat de kwaliteit van toetsing hierdoor verder verbeterd kan worden en dat dit een gunstig effect zal hebben op de werkdruk voor docenten.

Bij de Johan Cruyff Academy krijgen de studenten twee ingeroosterde kansen om een toets te maken (in het reguliere voltijdsrooster is dit de eerste kans en de herkansing). Als een student vanwege zijn sportschema geen gebruik kan maken van deze kansen, wordt er in overleg met de opleiding een oplossing gezocht. Er wordt in die gevallen een extra tentamen gemaakt voor deze student. Ook bij de ontwikkeling van dergelijke extra tentamens wordt het vierogenprincipe standaard gehanteerd.

De studenten in de deeltijdopleiding 'experiment leeruitkomsten' kunnen hun leeruitkomsten op twee manieren valideren: met leerwegaafhankelijke toetsing en met een valideringsprocedure. In de valideringsprocedure leveren de studenten een portfolio aan met bewijsmateriaal. Het portfolio wordt inhoudelijk bekeken door de betreffende examinerator waarna de examencommissie een besluit neemt. Op de bezochtdag sprak het panel een student die deze procedure voor zijn stage had afgerond, voor andere onderwijsonderdelen dan de stage waren er nog weinig studenten die van de valideringsprocedure gebruik hebben gemaakt.

Het panel vindt dit een heldere en passende procedure, maar merkt ook op dat de meeste studenten het standaardprogramma volgen en er dus weinig studenten zijn die van deze procedure gebruikmaken. Het panel adviseert de studenten de procedure te vereenvoudigen door bijvoorbeeld gebruik te maken van gelijkstellingstabellen. Daarnaast zou de opleiding de valideringsprocedure beter bekend kunnen maken bij de studenten.

De toetsing in de deeltijdopleiding heeft meestal de vorm van beroepsproducten en in een aantal gevallen van presentaties en analyses waardoor de studenten hun kennis op verschillende manieren toepassen. Het panel is gecharmeerd van deze afwisselende manier van toetsen. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn volgens het panel in principe geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen van individuele leerresultaten. Een goed voorbeeld van een module, die de opleiding volgens het panel op een dergelijke afwisselende wijze toetst, is de al eerder aangehaalde module Marketingstrategie en Management. Ten behoeve van de toetsing leveren de studenten op een van de onderdelen een individuele reflectie aan, een peer assessment en de bezoekerstevredenheidscijfers. Hoewel het panel constateert dat de toetsing in de deeltijdopleiding op veel aspecten goed vorm krijgt, zag zij ook dat andere aspecten voor verbetering vatbaar waren. Het gaat dan met name om de uitwerking in leeruitkomsten. Het panel constateerde dat de opleiding de verschillende leeruitkomsten wel gekoppeld heeft aan de verschillende onderwijsonderdelen, maar dat er in en tussen sommige modules een onlogische overlap van leeruitkomsten is. Tijdens de bezochtdag gaf de opleiding aan dit te herkennen en hier aandacht voor te hebben. Zo is de toetsing van modules C en E aangepast aangezien de leeruitkomsten van beide modules te veel overlap hadden.

Borging

Het instituut heeft één examencommissie voor de beide opleidingen bij het instituut (Ondernemerschap en Retailmanagement en Commerciële Economie). De commissie heeft een afzonderlijke onderkamer voor de duale en deeltijdopleidingen tezamen. De examencommissie

heeft een toelatingscommissie gemandateerd om op basis van een assessment te bepalen welke leeruitkomsten een potentiële deeltijdstudent al heeft behaald. Dit is ook aan de orde wanneer een student overstapt van de voltijd- naar de deeltijdvariant. Naast de toelatingscommissie is er een toetscommissie die gemandateerd is om de kwaliteit van de toetsing te bewaken.

De examencommissie benoemt de examinatoren en hanteert daarvoor drie categorieën examinatoren die een oplopende bevoegdheid hebben. De examinatoren in de eerste categorie doceren in de eerste twee jaren van de studie onder begeleiding van een docent die bevoegd is over alle jaren. Deze examinatoren hebben geen zelfstandige toetsbevoegdheid. Examinatoren in de tweede categorie hebben deze bevoegdheid wel, met uitzondering van afstudeerbegeleiding en afstudeerbeoordeling. In de derde categorie is een docent volledig bevoegd als examinator in alle jaren, inclusief afstudeerbegeleiding en –beoordeling. De afstudeerexaminatoren zijn specifiek belast met het ontwikkelen, afnemen en beoordelen van tentamens waarmee het eindniveau wordt behaald. Bij de opleiding zijn ook externen aangesteld als examinator in de eerste categorie. De examinatoren in de tweede en derde categorie zijn minimaal 0,2 fte in dienst van het instituut, BKE-gecertificeerd en hebben de training onderzoekvaardigheden met goed gevolg afgerond. Eens per drie weken hebben de voorzitter en secretaris van de examencommissie overleg met het MT van de opleiding.

De toetscommissie is door de examencommissie gemandateerd om te kijken naar de kwaliteit van de toetsing, met een accent op de centrale examens. Om de beide commissies goed met elkaar te verbinden is een van de leden van de examencommissie de voorzitter van de toetscommissie. De toetscommissie voert een door de examencommissie en door het instituut vastgestelde jaaragenda uit. De taken van de toetscommissie bestaan uit het screenen van toetsing in het bestaande onderwijs en screening van toetsing bij onderwijsontwikkeling. Daarnaast kan de toetscommissie worden gevraagd om onderzoek te doen naar kwaliteitsaspecten rondom toetsing en beleid en om beleid te ontwikkelen. De toetscommissie kan ongevraagd advies uitbrengen.

Op de bezochtdag bleek dat de toetscommissie vooraf alle toetsen van alle opleidingsvarianten vooraf bekijkt en dat hierdoor het vierogenprincipe vooraf geborgd is. Het panel stelt vast dat hierbij voldoende aandacht en deskundigheid is om de verschillende opleidingsvarianten recht te doen. De toetscommissie bekijkt ook achteraf steekproefsgewijs een aantal tentamens en let dan met name op de verbinding tussen de toets en de leeruitkomsten, correcte tentameninformatie, passende toetsinhoud en lay-out conform de richtlijnen. Op deze manier worden alle toetsen van het gehele instituut periodiek gecontroleerd. Voor studiejaar 2019/2020 heeft de toetscommissie extra aandacht voor de toetsing bij de Johan Cruyff Academy en voor de digitalisering van de toetsing.

Het panel constateert dat de verschillende commissies hun taken voldoende uitvoeren. Voor wat betreft de toetsing van de Johan Cruyff Academy verdient de opleiding een compliment voor de wijze waarop de kwaliteit van de maatwerktoetsing geborgd is. Voor wat betreft de deeltijdexperiment leeruitkomsten adviseert het panel de examencommissie en de toetscommissie te versterken om de benodigde extra kwaliteitsslag in de ontwikkeling van de leerwegaafhankelijke toetsing te kunnen maken (zie hierboven).

Afstudeerproces

De voltijd en duale studenten schrijven gedurende het afstudeerproces een marketingadvies met een financiële onderbouwing en een implementatieplan. De student kan begeleiding krijgen in het vinden van een geschikt afstudeervraagstuk door de afstudeercoördinator. Gedurende het afstudeertraject wordt de student begeleid door een inhoudelijke begeleider vanuit de opleiding (tweede examinerator), die feedback geeft op inhoudelijke aspecten van de onderzoekopzet en het adviesrapport. Voor het onderdeel verslaglegging ontvangt hij begeleiding van een docent bedrijfscommunicatie Nederlands of Engels die het onderdeel verslaglegging begeleidt en beoordeelt. Daarnaast krijgt hij op de werkplek ondersteuning van een bedrijfsbegeleider die de student namens de opdrachtgever begeleidt. Voor alleen de voltijdstudenten worden er bovendien vijf intervisiebijeenkomsten georganiseerd waarbij de student verplicht aanwezig moet zijn. Het afstudeertraject behelst 30 EC en heeft een doorlooptijd van 20 weken.

Gedurende het afstudeerproces ontvangt de student op vier onderdelen een beoordeling: een voldoende/onvoldoende voor de onderzoekopzet en verslaglegging en een cijfer voor het adviesrapport en het eindgesprek. Alle vier de onderdelen moeten met een voldoende (tenminste een 5,5) worden afgerond. De onderzoekopzet, adviesrapport en het eindgesprek worden (ook) beoordeeld door een onafhankelijke eerste beoordelaar. Het adviesrapport en eindgesprek worden ook beoordeeld door de docentbegeleider in zijn rol als tweede beoordelaar. De docent bedrijfscommunicatie beoordeelt de verslaglegging. De opleiding betreft het werkveld bij de beoordeling door leden van de werkveldadviescommissie een adviserende rol toe te kennen in de beoordeling van het adviesrapport.

Op ieder onderdeel heeft de student recht op één herkansing. Lukt het niet, dan moet de student aan een nieuw afstudeeronderzoek beginnen.

In de deeltijdvariant wordt het eindniveau in de afzonderlijke modules vanaf jaar 2 getoetst. De student wordt beoordeeld door drie beoordelaars, waarbij dit in de meeste gevallen twee inhoudelijke beoordelaars zijn en één procesbeoordelaar.

Het panel is van mening dat het afstudeerproces en –beoordeling op een goede manier is vormgegeven.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** voor alle varianten aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De studenten van de voltijd en duale varianten tonen het eindniveau in het vierde leerjaar aan door middel van een marketingadvies waarvoor zij praktijkgericht onderzoek doen. De deeltijdstudenten tonen hun eindniveau aan door het maken van verschillende beroepsproducten. De opleiding heeft op het moment van visitatie nog niet alle modules van de deeltijdopleiding helemaal ontwikkeld. Het panel heeft wel kennis kunnen nemen van de plannen van de opleiding voor de modules waarvoor dat gold.

Het panel is van mening dat de opdrachten voor de voltijd en duale opleidingen op een goede wijze, passend bij het beroepenveld, zijn geformuleerd. Dat geldt ook voor de deeltijdopleiding; Voor zover de opleiding nog bezig is met de aanscherping van de verschillende modules, heeft het panel er op basis hetgeen zij gezien heeft, alle vertrouwen in dat dit op een goede en passende manier gebeurt.

Het panel constateert dat de opleiding in voldoende mate aantoont dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken van de voltijd en duale variant kunnen bestuderen en vier tussenproducten van de deeltijdopleiding. Zij vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden.

Onderbouwing

Afstuderen

Met uitzondering van de studenten van de deeltijdopleiding studeert de student af op een marketing adviesrapport over een, in de woorden van de opleiding 'adviesaanvraag over (een deelgebied van) marketing(communicatie) of sales die met marketingkennis beantwoord moet worden'. Om het marketingvraagstuk op te lossen, voert de student een praktijkgericht onderzoek uit.

De student in de deeltijdopleiding toont het eindniveau aan door voor de modules C (Marketing en Communicatieplan), D (Marketing en Online Marketing), E (Marketingstrategie en Management) en F (Internationaal Ondernemerschap) een eindopdracht over een praktisch marketingprobleem te schrijven. De vier modules bestaan uit vier verschillende beroepsproducten waar de student op bachelorniveau zijn competenties aantoont. Daarnaast toont hij met een portfolio werkervaring (of een stage) aan de eindcompetenties te beheersen. Er zijn op dit

moment nog geen studenten in de deeltijdopleiding Experiment Leeruitkomsten die de modules E en F afgerond hebben. Het panel heeft op de bezochtdag kennis kunnen nemen van de geplande invulling door de opleiding. Het panel heeft, op basis van wat ze gezien heeft, er vertrouwen in dat de opleiding alle eindcompetenties op een goede manier afdekt middels inspirerende en afwisselende opdrachten.

Het panel is van mening dat de opbouw en formulering van de afstudeeropdrachten passen bij het behalen van de leeruitkomsten en daartoe bijdragen.

Afstudeerscripties

Voor de beoordeling van de realisatie van de leerresultaten van de voltijdopleidingen heeft het panel een steekproef van vijftien eindschrijftjes genomen, geselecteerd uit een groslijst van afgestudeerden van de laatste twee jaar. Hier waren ook eindschrijftjes van studenten die bij de Johan Cruyff Academy studeerden en het honours-traject volgden. Daarnaast heeft het panel drie afstudeerscripties van duale studenten bekeken.

De steekproef bestond uit scripties met een zo groot mogelijke spreiding in het eindcijfer (van een 5,5 tot een 10) en een verscheidenheid aan afstudeeronderwerpen, zoals het optimaliseren van klanttevredenheid, strategisch marktonderzoek, de mogelijke inzet van hospitality voor de vastgoedsector en marketingcommunicatieplannen. De opdrachtgevers van de afstudeeronderzoeken kwamen zowel uit de profit- als de non-profitsector.

Het niveau van de afstudeerdossiers is voldoende en de cijfers zijn voor het panel navolgbaar. Zij constateert dat op het beoordelingsformulier veel feedback gegeven wordt, met name op de onderdelen die beter kunnen. Het panel zag in de scripties de aandacht voor onderzoek in de opleiding goed terug. Zij constateerde dat de studenten verschillende onderzoeksmethoden adequaat kunnen toepassen en de gekozen methoden bovendien goed motiveerden en uitwerkten. Zo las het panel een afstudeerwerk over de balans tussen identiteit en imago waar op basis van modellen uit de literatuur de organisatie op een systematische wijze wordt geanalyseerd,.

Het panel constateert in de bestudeerde werken dat het advies van de student aan de opdrachtgever in veel gevallen concreter geformuleerd kan worden.

Omdat er nog geen afgestudeerden zijn van de deeltijdvariant (experiment leeruitkomsten), heeft het panel tussenwerken van vier studenten van de deeltijd experimentopleiding bekeken. Het panel is van mening dat de studenten de betreffende deelcompetenties op een goede manier laten zien. Zo waardeert het panel de afsluiting van de modules C en D. De afsluitende presentaties van deze module worden gegeven aan de hand van een infografic of een posterpresentatie. Deze presentaties zijn volgens het panel van toegevoegde waarde op het rapport. De beoordelingen waren voor het panel navolgbaar en logisch, de studenten kregen bovendien voldoende feedback.

Functioneren afgestudeerden

Ongeveer 30% van de alumni studeert verder aan een universiteit of volgt een hbo-master. De overige 70% heeft na het afstuderen vrijwel allemaal een passende werkkring gevonden. Over het algemeen voelen de recent afgestudeerde alumni zich goed voorbereid op hun taken als commercieel professional, zo blijkt uit de gesprekken met het panel en de evaluatie van de

opleiding. Ook de vertegenwoordigers van het werkveld, die het panel op de bezoeke dag sprak, toonden zich tevreden.

Eindoordeel over de opleiding

Commerciële Economie	Voltijd (Nederlands en Engels)	Duaal	Deeltijd (experiment leeruitkomsten)
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet	Voldoet

De opleiding Commerciële Economie van de Hanzehogeschool voldoet op alle standaarden aan de basiskwaliteit van het beoordelingskader. De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis van de positieve kwaliteit over de vier standaarden komt het panel tot een positief eindoordeel over de opleiding als geheel.

Bijzonder positief vond het panel de wijze waarop de opleiding in de Johan Cruyff Academy de topsporters ondersteunt bij hun studie. Daarnaast was het panel gecharmeerd van de wijze waarop de opleiding de intakeprocedure voor de deeltijdstudenten heeft vormgegeven. Een derde compliment geeft het panel de opleiding voor de wijze waarop zij internationalisering vormgeeft in de voltijdopleidingen.

Voor wat betreft de deeltijdopleiding, experiment leeruitkomsten, heeft het panel nog geen afgestudeerden kunnen zien, maar heeft ze op basis van de bestudeerde stukken en de gesprekken op de bezochtdag vertrouwen in de kwaliteit van de opleiding. Ze adviseert de opleiding de examencommissie verder te versterken zodat er meer expertise en aandacht is voor de ontwikkeling van de toetsing. Daarnaast adviseert zij de opleiding aandacht te besteden aan de verdere ontwikkeling van leerwegaafhankelijke toetsing en daarbinnen met name voor de formulering van de leeruitkomsten, passend bij het nieuwe opleidingsprofiel.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie van Hanzehogeschool als **positief** voor alle varianten.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Richt meerdere werkveldadviescommissies in die als strategisch partner kunnen dienen bij de inhoudelijke uitwerking van het onderwijs. Dit zou bijvoorbeeld per opleidingsvariant kunnen zijn. De opleiding heeft dit al succesvol gedaan voor de major Digital Marketing Management.

Standaard 2

- De majors Marketing & Sales Management en Marketing Communication Management kennen een grote overlap in vakken. Overweeg deze majors samen te voegen en te werken met keuzevakken of de beide majors meer onderscheidend uit te werken.

Standaard 3

- Werk de leerwegaafhankelijke toetsing van de deeltijdopleiding verder uit. Besteed hierbij aandacht aan het voorkomen van overlap in leeruitkomsten per module. Hierbij biedt het nieuwe opleidingsprofiel kansen. Het panel ziet mogelijkheden in het eenvoudiger maken van valideringsprocessen, bijvoorbeeld door het hanteren van een gelijkstellingsmodel.
- Versterk de examencommissie voor wat betreft de deeltijd.

Standaard 4

- Besteed in de eindwerken van de voltijd en duale opleidingsvarianten aandacht aan de concretisering van de adviezen van de student aan de opdrachtgever.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Agenderende audit op 8 januari 2020		
10.00-10.15 uur	Presentatie en toelichting op portfolio	Dean Instituut voor Marketing Management Opleidingsmanager CE voltijd & Johan Cruyff Academy Opleidingsmanager Marketing Management Opleidingsmanager Commerciële Economie deeltijd en dual
10.15-11.45 uur	Vooroverleg panel	
11.45-14.00 uur	Agenderend overleg panel en stuurgroep opleiding	Dean Instituut voor Marketing Management Opleidingsmanager CE voltijd & Johan Cruyff Academy Opleidingsmanager Marketing Management Opleidingsmanager Commerciële Economie deeltijd en dual

Donderdag 23 januari 2020 (dag 1)		
12.00–12.30 uur	Kennismaking management	Lid CvB Hanzehogeschool Groningen Dean Instituut voor Marketing Management Opleidingsmanager CE voltijd & Johan Cruyff Academy Opleidingsmanager Marketing Management Opleidingsmanager Commerciële Economie deeltijd en dual
12.30-14.00 uur	Materiaalbestudering door panel en lunch	
14.00-14.45 uur	Gesprek met docenten: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Positionering opleiding ✓ Regionale verbinding met het werkveld ✓ Verbinding onderwijs en onderzoek ✓ Inhoud en vormgeving programma ✓ Actualiteit van de opleiding in relatie tot het werkveld ✓ Praktijkcomponenten: stage en werkpleklers ✓ Docententeam ✓ Opleidings specifieke voorzieningen ✓ Toetsen en beoordelen ✓ internationalisering 	Hogeschooldocent Marketing Sales Management & Johan Cruyff Academy Hogeschooldocent Marketing Communicatie Management Hogeschooldocent Digital Marketing & Honours afstuderen Hogeschooldocent Marketing & Honours afstuderen Hogeschooldocent deeltijd en dual & onderwijsontwikkeling deeltijd en dual Hogeschooldocent Marketing & regiegroep onderwijsinnovatie
14.45-14.50 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
14.50-15.45 uur	Experiment leeruitkomsten Commerciële Economie deeltijd: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Leerwegaafhankelijk toetsen ✓ Borging eindniveau in de module 	Opleidingsmanager Commerciële Economie deeltijd en dual Hogeschooldocent Marketing deeltijd en dual Module coördinator Module coördinator marktonderzoek Student CE dual
15.45-15.00 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
15.50-16.00 uur	Intern overleg panel	
16.00-16.45 uur	Bezoek Commerciële Economie markt	Highlights van de opleiding door docenten, studenten en management
16.45-17.30 uur	Gesprek met studenten: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kwaliteit en relevantie programma ✓ Studeerbaarheid & studiebegeleiding ✓ Docententeam ✓ Toetsen en beoordelen ✓ Opleidings specifieke voorzieningen 	Student CE voltijd jaar 2 Student CE voltijd jaar 3 & penningmeester HMC Actis Student CE voltijd jaar 4 Student MM jaar 3 & lid opleidingscommissie IMM Student JCA jaar 3 Student CE dual
17.30-17.40 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
17.40 uur	Einde van dag 1	

Vrijdag 25 januari 2020 (dag 2)		
09.00–09.15 uur	Ontvangst panel	Lid CvB Hanzehogeschool Groningen Dean Instituut voor Marketing Management Opleidingsmanager CE voltijd & Johan Cruyff Academy Opleidingsmanager Marketing Management Opleidingsmanager Commerciële Economie deeltijd en duaal
09.15-10.00 uur	Onderwijsvisie in de praktijk: verbinding onderwijs en onderzoek: ✓ Positionering opleiding ✓ Regionale verbinding met het werkveld ✓ Verbinding onderwijs en onderzoek ✓ Actualiteit van de opleiding in relatie tot het werkveld	Lector Marketing Hogeschooldocent Onderzoek Hogeschooldocent Onderzoek Lid regiegroep onderwijsinnovatie CE voltijd Hoofd praktijkbureau IMM Lid regiegroep onderwijsinnovatie MM
10.00-10.05 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
10.05-10.15 uur	Intern paneloverleg	
10.15-11.00 uur	Kennismaking met en bezoek aan Johan Cruyff Academy ✓ Combinatie topsport en studeren ✓ Tijd- en plaats onafhankelijk leren ✓ Graspl	Hogeschooldocent Marketing Sales Management & Johan Cruyff Academy Docent Marketing & economische vakken Docent Onderzoek Studiecoach Johan Cruyff Academy Studenten Johan Cruyff Academy
11.00-11.05 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
11.05-11.15 uur	Intern paneloverleg	
11.15-12.15 uur	Bezoek aan werkplaats Online Ondernemen (WOO), Digital Society Hub	Docenten Studenten
12.15-13.00 uur	Lunch	
13.00-13.45 uur	Vertegenwoordigers werkveld en alumni ✓ Kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) ✓ Aansluiting opleiding op de praktijk/vervolgopleiding ✓ Positionering eigen opleiding ✓ Actualiteit van de opleiding in relatie tot het werkveld ✓ Wensen vanuit het werkveld ✓ Stage en begeleiding ✓ Eindniveau	Commercieel directeur Store Support & Lid WAC Marketing Consult & Lid WAC Alumna CE voltijd Alumnus CE deeltijd
13.45-13.50 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
13.50-14.00 uur	Intern overleg panel	
14.00-14.45 uur	Examencommissie IMM, Toetscommissie IMM, Opleidingscommissie IMM ✓ Bevoegdheden, taken en rollen ✓ Relatie tot het management ✓ Kwaliteitsborging toetsen en beoordelen ✓ Kwaliteitsborging afstuderen ✓ Borging eindniveau	Voorzitter Examencommissie IMM voltijd Secretaris Examencommissie IMM voltijd Lid Examencommissie IMM deeltijd en duaal Voorzitter toetscommissie IMM voltijd Lid opleidingscommissie IMM
14.45-14.50 uur	Afstemming tussen panel en opleidingsmanagers over verloop van de dag	
14.50-16.00 uur	Intern paneloverleg	
16.00-17.00 uur	Terugkoppeling met management en deelnemers visitatie en afsluiting	
17.00 uur	Einde van dag 2	

2. Bestudeerde documenten

Algemeen

- ✓ Zelfevaluatie Accreditatie opleiding Bachelor Commerciële Economie Hanzehogeschool Groningen: “Op naar de top!” (november 2019)

Standaard 1

- ✓ Onderwijsvisie 2020 Hanzehogeschool
- ✓ Onderwijs in IMM Future Proof – het projectplan
- ✓ Landelijk beroepsprofiel CE 2013-2016 “De blik naar buiten”
- ✓ Landelijk Opleidingsprofiel 2018-2022 “Dromen, denken, durven, doen”
- ✓ Onderwijsvisie Commerciële Economie: van landelijke opleidingscompetenties tot excellente marketeer (december 2019)
- ✓ Strategisch plan IMM, 2015
- ✓ Profiel van de excellente marketeer en business Professional, CE, 2016
- ✓ Onderwijsvisie IMM, 2015

Standaard 2

- ✓ Overzicht docenten met vakgebieden en bekwaamheden IMM, 2019
- ✓ Onderwijsvisie IMM, 2015
- ✓ Onderwijsplannen varianten CE, 2017-2018, 2018-2019, en 2019-2020
- ✓ Onderwijs- en Examenregeling:
 - 2019-2020 OER CE-DIM, MCM, MSM, JCA
 - 2019-2020 OER CE-DT
 - 2019-2020 OER CE-DU
 - 2019-2020 TER Marketing Management
- ✓ Taalbeleid bij CE, 2019
- ✓ Onderwijsarbeidsovereenkomst dual
- ✓ Onderzoekvisie van het Instituut voor Marketing Management (IMM) Hanzehogeschool Groningen (2017)
- ✓ Curriculumoverzichten 2019-2020
- ✓ Guidelines Work placement MM 2019-2020 (Stagehandleiding Marketing Management)
- ✓ Stageverslagen Marketing Management:
 - 8 stageverslagen op studentnummer
2017-2018: onderzoeksrapport, marketingrapport, beoordelingsformulier
 - 2018-2019: stagerapport (geïntegreerd onderzoeksrapport en marketingrapport) en beoordelingsformulier
- ✓ Onderzoekvisie IMM HG
- ✓ IMM Beleids- en actieplan internationalisering 2013-2015, 2013
- ✓ Commerciële Economie Deeltijd praktijkopdrachten:
 - Module C (Marketingplan): beoordelingsformulier, Marketingplan, Poster en Presentatie op video)
 - Module D (Marktonderzoek): beoordelingsformulier en praktijkopdracht

Standaard 3

- ✓ Jaarverslag Examencommissie 2018-2019 Instituut voor Marketing Management
- ✓ Jaarverslag Examencommissie 2017-2018 Instituut voor Marketing Management
- ✓ Toetsbeleid 2017 – 2020 Instituut voor Marketing Management Hanzehogeschool Groningen

Standaard 4

- ✓ Lijst afstudeerwerken CE 2017-2018 en 2018-2019 (voltijd, dual)
- ✓ Afstudeerhandleidingen CE voltijd, CE dual, Marketing Management
- ✓ Handleiding modules CE Deeltijd
- ✓ Verslag benchmark Eindwerken Commerciële Economie 2019 Saxion